

ВІХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.
—
цна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

100

Радянська Україна.

Голос проти акад. Єфремова.

Харківські „Вісти“ з 15 грудня приносять статтю В. Десняка, в якій він накидається на академіка Єфремова: та те, що він писав у Берліні своєю „Історією українського письменства“ та написав до неї вступ, в якому осуджує літературні та видавничі відносини на Україні. Ці відносини є дуже важкі особливо для українських наукових і літературних видань. І саме цей вступ академіка Сергія Єфремова найбільше лає комуніста Десняка. Осуджуючи Єфремова В. Десняк намагається довести цифрами, що акад. Єфремов не має слушності. Цифри Десняка досить оригінальні та ще оригінальніше собі протиставлені. І тому наведемо їх кілька для зразку. Десняк підрахував, що за царських часів від 1798 до 1916 р. отже за цілих 118 років появилось українського мовного закладу 3214 назв книжок, а від 1917 до 1923 р. появилось їх аж 3.738. Жалко, що Десняк не протиставить цифри книжок, що появились за часів української небільшовицької влади на Україні, цифри тих, що вийшли за часів пролетарської диктатури. Таке протиставлення було б більше повчальним. Далі подає Десняк, що за 1924 р. Державне Видавництво України видало аж 5.797.000 примірників українських книжок, тобто 76,6 відсот. усіх видань того видавництва. В 1925 р. за дев'ять місяців Держдава випустило 12.231.800 примірників, що становить 73,1 відс. усіх видань. Коли заважити, що ці мільйони примірників — це переважно агітаційні брошури та шкільні підручники, то доказові засоби Десняка стратять дуже на вартості. Поважних наукових видань на українській мові Держдава видало дуже мало. За те на російській мові видало воно поважну кількість дуже серйозних праць.

Економія у вугільній господарстві.

На останньому з'їзді КП(б)У закликав голова Раднаркому Чубар, що слід вести дуже обережну господарку українським вугіллям. Один з фахівців П'яденстали підрахував, що на Україні вистає коксового вугілля на 20—30 років. Недостача одного сорту вугілля ставить перед нами завдання — казав Чубар — що в нашій індустрії, зокрема, в вугільній промисловості ми мусимо переходити з вугілля на антрацит, а в нашій металургії та в інших галузях ми повинні економічніше витрачати вугілля. Те вугілля, яке добуваємо, не вдовольняє всього попиту на нього з боку промислу. З цієї метою була прийнята постановка про прискорення розвитку дрібної вугільної промисловості в Донбасі. Це дасть змогу деяким підприємствам дістати паливо. Але нині для нас, безперечно, на всю гостроту ловстас питання про економію вугілля в кожній галузі промисловості і над цим питанням слід міркувати.“ („Вісти“).

Українізації апарату Раднаркому.

Харківські „Вісти“ з 16 грудня ц. р. містять коротку статтю про підсумки українзації в апараті керування справами Народних Комісаріатів (міністерств) по день 1-го грудня 1925 р. З даних, які подає стаття, видно, що справа українзації в найвищих виконавчих органах влади на Україні отже в самому уряді представляється досить слабо. При управі справами Раднаркому була окрема комісія для справ українзації, що відбула аж дев'ять засідань, на яких розглянуто 52 справи переважно принциплого та серйозного значіння. Що це за справи, невідомо. Таж комісія слухала і відомлень учителів української мови про хід українзації. При українзації апарату Раднаркому брало участь чотири учителі, а викладали

вони, чи краще вчили української мови в своїх групах. Негативним явищем у ході цієї праці над українізацією було те, що деякі урядовці відносилися до вивчення української мови не уважно і легковажно, не вчилися повільно на курсах та не бажали розмовляти українською мовою. Були й такі, що знали українську мову а розмовляли нею не хотіли. Відповідальні робітники (шефи департаментів) не могли відвідувати курсів правильно через нестачу часу. В статті зазначено, що більшість їх (відповідальних урядників) знає українську мову добре. Підручниками та українською літературою співробітники міністерств заосмотріли на 90 відсотків. Вони мають сильну українську книгозбірню. За опірне відношення до українзації звільнено одного урядовця з посади і це мало „ублагодороджуючий“ вплив на інших. Діловодство управи справами Раднаркому має бути проведене вже тепер на українську мову на всіх 100 відсотків. Зі статті виходить далі, що на 1. грудня апарат керування справами Раднаркому представляв відносно знання української мови ось як: таких, що добре знали українську мову, було 35 відсотків; таких, що знали мову, але мусять своє знання ще доповняти, було 55 відсот., слабо знало українську мову 10 відсотків. Кінчиться стаття такими словами: „Беручи на увагу, що співробітники внаслідок великого бажання вчити українську мову, можна сподіватись, що апарат керування справами Раднаркому буде швидко зукраїнізований до 1-го січня 1926.“

За перебудову чех. держави.

(ж) Вже не раз писали ми, що в Чехословаччині і з боку пануючої чеської більшості, і з боку всіх інших її народів відзначаються чимраз частіше й сильніше голоси за перебудовою цієї держави в напрямі національно-територіальної автономії для всіх складових її національних частин. Недавно реферували ми коротко навіть проект німецького нац. соціалістичного посла, який представляє собі майбутню Чехословаччину у виді чотирьох окремих адміністративних одиниць зі своїми власними союмами і губернаторами. Такими одиницями країна мали б бути: Чехія для Чехів, Судети для Німців, Словачина для Словаків, Закарпаття для Українців. Хоч поки-що ніщо не вказує на те, що до такої перебудови прийде в найближчому часі, спинемося на цій справі, бо всяка перебудова якоїнебудь сусідньої з Польщею держави в напрямі завоювання на якийсь час національно-культурних та політичних домагань її народів може мати для наших Закарпатських братів помітне значіння. Таж у Чехословаччині присуджено жити й півмільйоновій вітці великого українського народу, вітці, що до цієї перебудови привабує також свої надії, ті надії, що завели її в обійми чехословацької держави.

Чому ж у невеличкій, висококультурній та економічно сильній Чехословаччині піднімається і з парламентарної трибуни, і з народних зібрань, і зі сторінок преси чимраз настирливіше голоси за справжньою рівноправністю для всіх народів держави, за притягненням до державного співробітництва двох найбільших по Чехах народів, словацького й німецького, за перебудовою держави в напрямі відосереднім, децентралізаційним? І то — підкреслимо це з натиском! — голоси своїм обидвом ворожих дотепер таборів, споміж чеської більшості й німецької та словацької державної меншості.

Відповідь на ці питання можна вести саме з високого культурного рівня чех. держави і з відповідаючого тому орієнтування до

ПУРУС

пості до виступу
та є надійною
і економічною
виступу.

жовних конечностей та різних можливостей розвитку відповідальними керівниками й політиками цієї держави. Бо і президент чех. республіки Масарик, і міністр закордонних справ д-р Бенеш, і інші відповідальні чеські політики ставилися хоч в часті розуміти нашої і потреби всіх народів держави та йти їм хоч у деяких ділянках на зустріч. І звідси — зорсім природно — випливає дещо інше становище Німців і Словаків до чех. держави, як нині становище Українців, Білорусинів і Литовців до держави польської. А становище тих народів, зокрема Німців, що кілька літ пробували нестувати й не признавати зовсім державної чеської супрематії, змінилось в останніх часах настільки, що більшість їх політичних партій рішилися по великих внутрішніх тернях стати вкінці на становищі чеської державности, домагаючись самовизначення для свого народу в рамках держави. Не диво, що у зв'язку з тим в чеських і німецьких органах преси дискутують про можливість і потребу притягнення до співробітництва німецьких соціальних демократів і німецьких аграріїв, отже двох найсильніших нім. партій у Чехословацькій. Двох політиків з тих партій мало би вступити до уряду як мужі довіря німецького населення. А чеські католики, що мріють про католицьку більшість в уряді, бажали би притягнути до керми державою своїх словацьких і німецьких товаришів з католицьких партій.

Те саме треба сказати про словацьких Мадярів, які є меншістю нетериторіальною. Більшість їх під проводом пос. Йосифа Сент-Іванього, провідника мадярської національної партії, перекинулася з іредентистів у позитивних, реальних політиків і станула на ґрунті чеської державности. Таким робом і Мадяри думають добитися якнайбільшої суми прав для своєї національної меншости.

Як бачимо, добра воля в справі розв'язки нац. проблеми в Чехословаччині є по обох протилежних сторонах. Ця проблема очевидно дуже складна, а від доброї волі ще далеко до її вирішення. Але й це вже значний поступ, що цю потребу не тільки відчувують, але й розуміють як офіційні так і опозиційні чинники. А в такому разі скорше чи пізніше мусить прийти і до її вирішення.

З польського союму.

Засідання в 28. грудня.

На попередньому засіданні союму заборав перший слово пос. Прагер (НПС), інтерпелюючи маршалка Ратая, чому закон про побірвання податку в збіжку не прийшов досі на денний порядок. У відповідь на це маршалок сказав, що скarbowa комісія віддала реферат кс. Качанському (Х.ц.), котрий, отримавши на думку одного з віцеміністрів, що справа не є пильна, не приготував реферату. Описав пос. Балліа (НПХ) домагався усунення з денного порядку закону про земельну реформу і виступив проти того закону. Потім приступлено до дискусії над законом про акти уродни дітей незваних батьків у Б. російській займачині. По промові посла Кордовського (Визак), Матакевича (кат. люд.) і сповідаючого Кадлубовського (ЗЛН) прийнято цей закон, хоч Кордовський назвав закон суперечним у конституції і просив маршалка не піддавати його під голосування. Прийнято ще в третьому читанні новелу до закону про примусове шлюбні віся, як також закон про продовження права побору актизи в Кракові й у Львові.

З черги приступлено до голосування над поправками сенату до закону про земельну реформу. Марш. заявив, що піддає вносу пос. Балліа під голосування, проти чого виступає пос. Санойца (Визак) і віддає декларацию своєї групи, яка протестує рішучо проти самого закону. Внесок пос. Балліа відкинено і приступлено до голосування. По прийнятті кількох дрібних поправок

до ст. 31, яка означає спосіб виняткової за примусом викуплені ґрунти, 205 голосів проти 94 прийнято поправку сенату, яка порадить відношення актизи готуючи до виплати ревною відплатою до простору. Крім того оголошено вислід голосування, а з боку Українців і Білорусинів, як також Білорусинів і НПХ, почулися голосні оклики, биття в плечі і т. д. Поси НПХ. інтонує: „О чеські нам, панове“.

Серед шуму й оклики приступлено до дальшого голосування. При вносі сенату до ст. 50, щодо парламенту про сторони віддаючи на творення нових окремих осад, а не на доповнення карловатих господарств і найближчих сел, як того хотіла сойм. комісія, прийшло до конфлікту. В поєдиному голосуванні було 134 голоси — за, а 166 проти, себто за поправкою сенату. Відмарш. Демб-ський заявив, що нема кваліфікованої більшості за відкиненням поправки, але є значна більшість за притягненням поправки.

В тому моменті на давах Українців, Білорусинів, комуністів, „Визволених“ і Зайон-жук Хлопського відбувся голосна обструкція. Спершу б'ють в плечі і підносять різні оклики, а потім розпочинають на салі звуку гімну „Не пора“. Після того виходять із залу чергою послі всіх опозиційних фракцій, а навіть „Визволених“, Жиди і частини Німців. Коли відмарш. не удався голосу пос. Барашкоу (НПС), покидають залу й пішли. Голосним чином дальше голосування над поправками до земельного закону відбулося у відсутності цілої лави союму.

Після прийняття всіх внесків комісії без опозиції приступлено до дальшої точки денного порядку. Опозиційні клуби вертаються чергою до залу. Посол Сергій Козинський промовляв за пільгістю вносу Українського Клубу в справі вибства польщени в селі Коши, повіт Дубно, селяни Хоцького. Бесідник домагався від уряду вислати на місце спеціальні слідчі комісії, у складі яких уміщати також представників Українського Клубу.

Віцеєм. внутр. справ Ольшанський й заявив, що урядом „вважається“ також на точному висненні справи, тож закликається за прийняттям пільги вносу. Колиж він старався на основі урядових актів представити той випадок, на який чути голоси протити.

Нагість вносу прийнято одностайно. Описав пос. С. Підгірський й лотував нагість вносу у справі убитства секретаря „Поєсінти“ в Рівному, пок. Дубини. Нагість цього вносу ухвалено також.

По відчитанню інтерпелляцій та внесків, між якими є й урядовий проєкт у справі підписування кар за проволочку при плаванні безосередніх податків, засідання закінчено.

По широкому світі.

Французський мін. кабінет сподівається в найближчих днях нової кризи, коли фінансова комісія парламенту висловиться проти саніційного проєкту мін-а фінансів Думера.

у Марокку еспанські війська відступили зі своїх позицій внаслідок злив та повіней. Одночасно між військами Абд-ель-Кріма повстал ворожнеча і між деякими частинами дійшло до сутичок.

Висланець Абд-ель-Кріма до Франції, англійський капітан Каннінг, що привіз мирні умови, зустрівся в Парижі з недовірям. Міністер внутрішніх справ не хоче його прийняти.

У Ватикані святкували пам'яті Нікейського собору. Папа в присутності всіх кардиналів та дипломатичного „корпусу“ висловив у своїй промові бажання, щоб східна та західна Церква здалились в одну родину: спільну римо-католицьку Церкву.

Переговори Франції з Друзами щодо миру ведуться успішно. Друзи припинили воєнну акцію і годяться на виміну полонених.

У Німеччині скількість безробітних зросла в останньому тижні на 40 проц.

Мустафа Немаль вибирається з Ангори до Москви, щоб порозумітись з Чічеріном щодо подробиць новопідписаного російсько-турецького договору.

Американська делегація на конференції роззброєння в Женеві складатиметься з різних визначних діячів, між іншими Келдого, генер-секретар Гувера і державний секретар Хьюза.

Радянські війська, по зв'язках англійської преси, направили біля

Пшеница красна з 1925 р. 3010 — 3800,
жито галицьке з 1925 р. 3450 — 2550, ку-
мінь галицький бром. — до —, овес
св. 2350 — 2450.

